

Při zpětném pohledu na grafickou tvorbu Ondřeje Michálka je zřejmé, že ji nelze členit do vyhraněných etap. I když se odvíjí v časových proměnách, je charakteristická zvláštní celistvostí. Zdá se, že je určena silným citovým vkladem i potřebou experimentu. Tyto předpoklady jsou výchozí zejména pro Michálkovy série konfigurací imaginárních objektů volně se pohybujících na pomezí civilizovaného světa a sférických oblastí. Vykrytalizovaly postupným převáděním dějového prvku do přediva znaků, jež se zdánlivě rozcházejí s náznaky smyslové reality, k níž se zas po čase odjinud přibližují. Mnohé tvůrčí principy tak doznívají ještě v dobách, kdy autor už rozvíjí novou myšlenku.

Z prvotního, mnohdy ironizujícího pohledu ovlivněného pop-artem (Cyklus *Kapitoly* ze 70. let) se Ondřej Michálek stále výrazněji vymaňuje cyklem *La vie est belle* a následně *Přístupnými zahradami*. Princip pseudo-reality s častými parafrázemi jakoby politických poutačů spěje k barevné redukci. Tradiční rytou linoleovou maticí autor doplňuje vpalovanými prvky, které se postupně proměňují v podivuhodné struktury vzniklé koláží proužků z ofsetových kovolistů.

Zejména grafický list *Blesk* (1983) převádí obsahovou orientaci předchozí tvorby do roviny mnohovýznamových tvarů, světla a prostoru. Okamžik záblesku, polarita sil, chvíle zhasínání nebo záře jsou básnivějším pokračováním příběhů, jež autor vlastně neopouští. Výraznou programovou vyhraněnost provází prosté pojmenování: *Osvětlování, Ochrana, Chráněný prostor, Světelný objekt s defektem* a další. Křehké struktury, ať symbolizují zvíře, vymezenou část světa či psané sdělení (cyklus *Odpovědi S.*), pojímá autor jako jakési zastavené děje příběhů, v nichž vystupují metamorfované věci i bytosti.

Od lyrizující abstrakce se Ondřej Michálek v současné době opět přiklonil k náznakům smyslové skutečnosti v cyklu *Odpočinek*. Na pomezí reálného předmětu a abstraktního tvaru je například svítící lůžko či objekt na něm spočívající. Užitím tisku z překližky někdy kombinovaného s linoleem začíná do umělcovy tvorby vstupovat nový organický tvar odvozený ze struktury dřeva. Vzniklý otisk evokuje tváře tajemně nahlízející, poloskryté v kresbě materiálu. Větší míra nahodilosti navozuje také pocit hravosti, nové tajemnosti, jiných obav a složitějších očekávání. Posun od grafiky naplněné světlem k „nalezeným portrétům“ je provázen jemným humorem a objevováním. V proměněné formální orientaci lze sledovat prchavé esence utopických bytostí, které dříve existovaly skrytěji, za vibrující podobou mnohačetných tvarů. Sám autor formuluje tuto novou senzibilitu takto:

V poslední době se vrátily do mých „dějů“ předměty a jakoby zadním vchodem po nich vešly i tváře jakýchsi bytostí. Přišly samy, protože existovaly v obalové překližce, ze které jsem je vytiskl, ještě předtím, než jsem je našel.

Grafika Ondřeje Michálka vždy ponese taky stopy autorova intelektuálního zaujetí. Je zřejmé z čitelné ambivalence charakterizující jeho tvorbu. Probouzí ji nejistá hranice mezi vznikem a zánikem světelného zdroje, nedefinovaný charakter vymezených prostorů, stejně jako neurčitost ukrývajících se či vystupujících lidských nebo zvířecích tváří. Právě tato významová tenze spolu se schopností svébytné výtvarné formulace řadí dílo Ondřeje Michálka do mezinárodního kontextu soudobé grafické tvorby.

Olga Badalíková

Text do katalogu autorovy výstavy ve výstavní síni Synagoga v Hranicích na Moravě v roce 1998